

Van Es được các báo đang nghiệp ca ngợi là người không biết sợ và đầy nhiệt huyết.

Hugh van Es - phóng viên nhiếp ảnh nổi tiếng thế giới với tư cách hình vẽ sống động của chính quyền Sài Gòn năm 1975, một mặt hàng người theo nhau leo lên trực thăng của CIA di tản - đã qua đời ngày 15-5-2009.

Van Es trú tại thủ phủ cùng tuổi 67 tại Hong Kong, nơi ông đã sống suốt 35 năm qua. Người vợ cho biết ông bị xuất huyết não và bất tỉnh tại tu viện trước.

Hugh van Es năm 1969. Ảnh: Life.

Dáng người gọn gàng, giọng nói sôi nổi và rất hay châm biếm, van Es được các báo đang nghiệp ca ngợi là người không biết sợ và đầy nhiệt huyết. Ông đến Hong Kong làm phóng viên từ năm 1967, rồi một năm sau đó đến Việt Nam làm nhân viên phụ trách âm thanh cho NBC News. Một thời gian sau, ông làm phóng viên nhiếp ảnh cho AP ở Sài Gòn, từ 1969 đến 1972. Ba năm cuối của cuộc chiến ở Việt Nam, ông làm cho hãng tin UPI.

Bức ảnh ông chụp một người lính với cây thánh giá nhỏ đặt trên chân dung màu tía của anh ta, chụp cách đây 40 năm, là bức ảnh nổi tiếng nhất thế giới mô tả trận chiến khốc liệt và đổ máu ở đồi A Bia (Thị trấn Thiên Hộ).

Bức ảnh van Es chụp ngày 29/4/1975 với một chiếc trực thăng M4 trên nóc một tòa nhà, với

dòng người nhẩy đàn kißn đang leo lên để tìm đường di tản, là một hình ảnh biểu tượng gây ấn tượng mạnh mẽ về cuộc tháo chạy của người Mỹ cũng như chính sách thất bại của họ ở Việt Nam lúc đó.

Khi quân đội miền Bắc Việt Nam tiến đến gần Sài Gòn cuối tháng 4/1975, hàng nghìn người Việt đã theo các nhân viên dân sự và quân sự Mỹ rời bỏ đất nước. Họ ra đi chủ yếu bằng trực thăng bay từ nóc tòa nhà số 10. Cách đó một vài tòa nhà, hàng nghìn người khác theo nhau leo lên chiếc thang trên nóc tòa cao nhất là nơi có các nhân viên CIA và gia đình họ. Các chuyến bay đó được thực hiện bởi Air America - một dịch vụ chuyên chở bí mật do CIA điều hành.

Tên của điểm thu nhận nằm trên ban công của văn phòng UPI cách không xa, van Es đã thu được hình ảnh đó với ống kính 300 mm - chiếc dài nhất mà ông có.

Bức ảnh nhiếp ảnh thời gian này do van Es chụp, là hình ảnh biểu tượng cho sự sụp đổ của chính quyền Sài Gòn tháng 4/1975.

Sau này nhớ lại, Van Es cho hay không phải tất cả trong số khoảng 30 người leo thang khi đó di tản được, và chiếc UH-1 Huey đã quá tải khi cất cánh, chỉ vượt khó khăn cho phép khoảng chục người.

Nhà báo ảnh nhiếp ảnh Peter Arnett, cũng từng đưa tin về chiến tranh Việt Nam, bình luận rằng van Es là "một trong số ít các nhiếp ảnh gia phương Tây sẵn sàng chụp những hình ảnh nguy hiểm khi chỉ trong giây phút khoảnh khắc chụp".

Bức ảnh ngay lập tức mang lại danh tiếng cho Van Es, nhưng ông đã phải mất rất nhiều công sức và thời gian để giành được thứ này, rằng tòa nhà trong bức ảnh không phải là cửa sổ quán M.

Tám năm sau đó còn trở thành biểu tượng với sự lan tỏa mạnh mẽ hơn nữa, khi với nhiếp ảnh gia Miss Saigon lấy hình ảnh mình họa những người lính Mỹ rời Việt Nam bằng chiếc thang gác nhà sổ quán. Van Es không hài lòng với việc hình ảnh ông chụp bị sử dụng như vậy và đã mất nhiều thời gian theo đuổi, nhưng không thành.

Sinh tại Hilversum, Hà Lan, Van Es đã học tiếng Anh từ nhỏ bằng cách la cà với các binh sĩ trong Thế chiến II.. Van Es kể rằng ông đã quyệt định trở thành một nhà nhiếp ảnh từ tuổi 13, sau khi xem một triển lãm ảnh ở địa phương, với nhà nhiếp ảnh chiến tranh huyền thoại Robert Capa.

Sau khi tốt nghiệp cao đẳng, Van Es bắt đầu công việc năm 1959 với văn phòng Nederlands Foto Persbureau ở Amsterdam. Khi cuộc chiến ở Việt Nam kết thúc năm 1975, van Es trở về Hong Kong, làm phóng viên tự do cho nhiều tờ báo Mỹ và châu Âu.

Van Es đưa tin về cuộc nổi loạn của người Moro ở Philippines, và là một trong những nhà báo đầu tiên bay đến Kabul đưa tin về việc Liên Xô đưa quân vào Afghanistan. Trong đoàn có phóng viên quay phim của CBS Derek Williams vượt qua được các kiểm soát, còn nhiều người bị bắt giữ ở phòng chờ transit.

"Khi họ đang bước lên máy bay", William nhớ lại, "Hugh nhìn thấy một cánh cửa mở phía bên tay trái, anh liền lao qua đó, cầm theo túi đựng máy ảnh. Anh chạy qua cửa ng sân bay rồi phi lên một chiếc taxi, cùng với những khách sạn Intercontinental Hotel".

Còn sát Afghanistan bắt van Es, nhưng máy bay đã cất cánh rồi, nên họ đưa ông trở lại khách sạn. Williams và van Es có ba ngày ở Kabul trước khi bắt đầu xuất. Nhưng tám năm sau do van Es chụp, đăng trên tạp chí Time, là những hình ảnh đầu tiên mà thế giới được thấy về đoàn xe tăng của Liên Xô tiến vào Afghanistan.

Nhiếp ảnh viên Hugh van Es nổi tiếng với Sài Gòn di tàn 1975

Tác Giả: T. Huyä (theo AP, BBC)

Chúa Nhật, 13 Tháng 12 Năm 2009 09:08

Đánh giá về van Es, ông Ernst Herb - chủ tịch câu lạc bộ phóng viên nhiếp ảnh ngoài trời ở Hong Kong - nói rằng van Es "là nhiếp ảnh gia hàng đầu", "đã nắm bắt được tình hình của việc đưa tin".